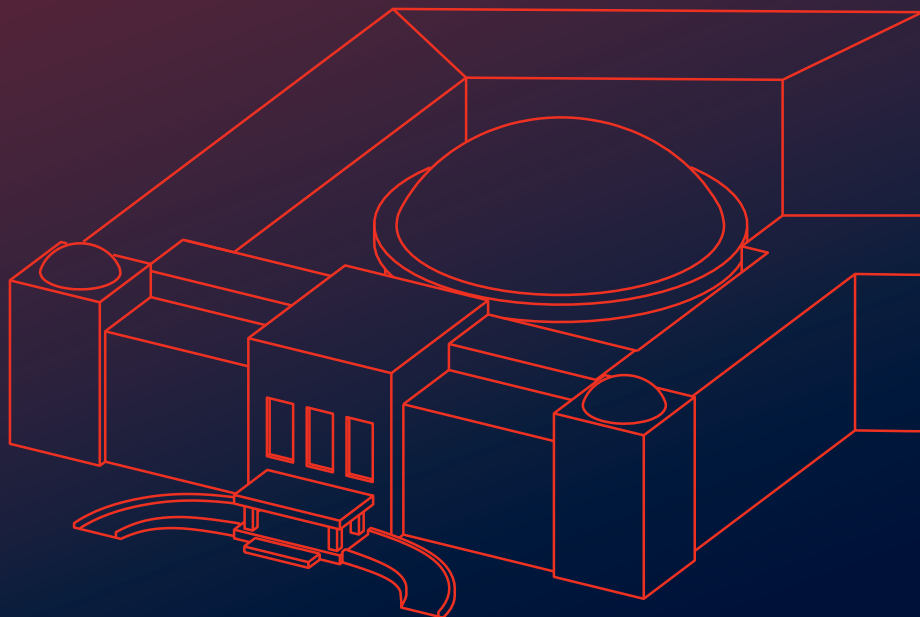

ПРИРАЧНИК ЗА ОБУЧУВАЧИ

ОБУКА 1: Брифирање на пратеници за користење на анализи и извештаи од институции

ОБУКА 2: Брифирање на пратеници за користење на анализи и извештаи од граѓански организации

Автори: Марко Панковски и Миша Поповиќ

„ИНФОРМИРАНИ ПРАТЕНИЦИ - ОТЧЕТНИ ИНСТИТУЦИИ“
зајакнување на капацитетите на Собранието во борбата против корупцијата

Импресум

Наслов: Прирачник за обучувачи „Информирани пратеници - отчетни институции“

Автори: Марко Панковски и Миша Поповиќ

Издавач: Институт за демократија
„Социетас – Цивилис“ – Скопје

Лектура: Валентина Јошевска

Дизајн: Дејан Кузмановски

Публикацијата може бесплатно да се преземе на:

<https://idscs.org.mk/mk/portfolio/прирачник-за-обучувачи-информирани/>

ВОВЕД

Овој прирачник за обучувачи е изработен со цел да им овозможи на поширок круг обучувачи од Собранието на Република Северна Македонија, граѓанскиот сектор и академската заедница да пренесат знаење за како извештаите од институциите и наодите на граѓанските организации, активни во борбата против корупцијата, да дојдат до пратениците. Обуката е наменета за асистентите на пратениците и вработени во Парламентарен институт при Собранието на Република Северна Македонија, во насока на зајакнување на нивните капацитети за употреба на анализи при известувањето на пратениците за борбата против корупција.

Структурата и програмската содржина на прирачникот се изработени врз основа на искуствата во Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје при работа со вработени во јавната администрација, Собранието и јавниот сектор во целина. Програмскиот дел на овој прирачник е развиен во рамките на проектот „Антикорупциски разговори во Парламентот“ кој ИДСЦС го имплементира со поддршка од Националната фондација за демократија од САД (National Endowment for Democracy), а една обука од ваков тип беше спроведена со асистенти на пратеници и вработени во Парламентарниот институт во март 2020 година.

Корисници на прирачникот

Прирачникот е наменет, пред сè, за обучувачи во Собранието, граѓанскиот сектор и академската заедница кои имаат познавање од областа на антикорупцијата.

Корисници на обуката

Обуката е предвидено да се спроведува со привремените и постојаните асистенти на пратениците, како и вработените во Парламентарниот институт при Собранието на Република Северна Македонија.

Цел на обуката

Целта на обуката е да овозможи зголемено присуство на анализи, креирани од граѓанскиот сектор во известувањето, кое асистентите го вршат до пратениците за борба против корупција.

Потребни материјали

Одвоена просторија за работа, проектор, флип-чарт, најмалку 4 персонални компјутери, интернет, бележници.

Структура и методологија на обуката

Обуката е структурирана во осум сесии распределени низ три работни денови, за група од **9 до 12 учесници**. Се препорачува оваа големина за да се обезбеди зголемена интеракција, можност за вклучување на сите учесници, како и работа во три или четири групи. Обуката може да биде спроведена од еден или двајца обучувачи и еден административен помошник.

Сите сесии треба да вклучуваат интерактивна дискусија и да охрабруваат активно учество од сите учесници во текот на целото времетраење на сесиите. Поради обемот на информации и комплексноста, учесниците треба да имаат можност да постават прашање во текот на целата сесија, наместо во посебна сесија за прашања и одговори.

ДЕН 1

СЕСИЈА 1:

Вовед во борба против корупција

Воведната сесија се дели во два дела. Во првиот дел учесниците се воведуваат во целите на обуката, контекстот во кој се одржува, кој ја организира и со чија поддршка, како и бенефициите кои се очекува учесниците да ги имаат од истата. Во оваа сесија, обучувачите се претставуваат себеси и својата професионална заднина со цел да им го најават на учесниците своето искуство и авторитет за да ја спроведат обуката. Потоа, учесниците треба да се претстават и во неколку минути да го опишат своето работно место во Собранието.

Во вториот дел, обучувачите преку интерактивна дискусија работат со учесниците за разјаснување на поимот корупција, што тој значи, каде се случува и кој е засегнат од корупцијата. Во оваа сесија потребно е да се претстави Антикорупциското законодавство во земјата¹ и поврзаните институции и соодветни надлежности. Препорачливо е да се даде посебен осврт на Државната комисија за спречување на корупцијата, нејзините надлежности, како и поврзаноста на работата со Собранието и годишните извештаи.

Препорачливо е обучувачите прво да им остават простор на учесниците самите да кажат што подразбираат под корупција и да охрабрат нивна меѓусебна дискусија, па потоа да им ги адресираат индивидуалните гледишта на учесниците и на крај да ги пренесат општоприфатените научни и правни дефиниции за корупција. Важно е ова да се направи на едноставен начин со цел да се осигура дека сите учесници добро разбираат што е корупција што е предуслов за ефективна работа во понатамошните сесии.

¹ Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Закон за заштита на укажувачи, Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер, Кривичен законик и Закон за спречување перење пари и финансирање тероризам.

СЕСИЈА 2:

Нивоа на анализа на корупцијата

За време на оваа сесија сè посуштински се приоѓа на корупцијата како феномен. За време на обуката, особено важно е обучувачите да прават постојана поврзаност на различните нивоа на антикорупција со македонскиот правен, институционален и општествен контекст.

Сесијата треба да ги опфати различните начини за мерење на корупцијата, преку:

- Перцепции (се мери искуство и очекување);
- Искуство (се мери искуство и вклученост во корупција);
- Вредности (се мерат општествени вредности и неформално однесување или корупција);
- Ризици (се мери сличност на одредени состојби со претходни случаи каде што имало потврдена корупција).

По презентирањето на начините за мерење на корупција, потребно е да се презентираат начините на мерење на овие индикатори, односно употребата на:

- материјални податоци (податоци од институции, судски случаи);
- истражување на јавното мислење и етнографија (граѓани и експерти).

Препорачливо е оваа сесија да не трае повеќе од еден час и петнаесет минути со цел да се задржи вниманието на учесниците, имајќи го предвид обемот на новостекнати информации, како и тоа дека сесијата се одржува при крајот на работниот ден.

ДЕН 2

СЕСИЈА 3:

Како до информирани пратеници

Во своите излагања и аргументација, пратениците многу ретко користат наоди од извештаи на граѓански организации. И покрај обемот и диверзитот на извештаите и анализите подготвени од граѓанските организации, како и честите застапувачки активности, сепак тие тешко го наоѓаат својот пат до пратениците. Затоа потребно е се укаже на додадената вредност на овие анализи и местата каде што можат да ги најдат.

Оваа сесија може да започне со дискусија околу ресурсите кои асистентите ги користат, како доаѓаат до нив и дали досега користеле наоди од граѓанските организации. Во овој дел важно е да се дојде до сознание кои се начините на кои асистентите доаѓаат до информации со цел потоа да се дискутираат местата на кои може да се дојде до потребни анализи и информации.

Во однос на граѓанските организации, може да се разговара за организации кои се активни во темата на борбата против корупцијата, кои подготвуваат редовни извештаи и нудат решенија во одредени области.

Поради бројот на граѓански организации и обемот на анализи, препорачливо е да се презентираат бази на податоци со наоди од граѓански организации кои би послужиле како попатна станица за пристап до останатите ресурси.

Ресурсен центар ПВР

Еден таков пример е ресурсниот центар ПВР во сенка (www.pvr.mk) кој претставува интерактивна веб-платформа која интегрира сумирани податоци за речиси 800 издадени публикации од граѓански организации со цел обезбедување истражувања кои би им биле од корист на креаторите на политиките, донесувачите на одлуките и граѓанските организации кои имаат интерес во процесот на создавање политики базирани на докази.

Главна компонента на ресурсниот центар е базата со публикации која е организирана според претходно определени тематски области и клучни зборови. За секоја од публикациите наведени се 17 категории информации од кои извлечени се три кратки наоди и три кратки препораки, кон што се насочени истите, како и линк до веб-страницата каде што е прикачена публикацијата.²

База на препораки за борба против корупција

Дополнителен ресурс којшто може да биде корисен за асистентите и пратениците е базата на сумирани наоди и препораки за борба против корупција составена од околу 80 анализи издадени од меѓународни институции, независни тела и граѓански организации. Доколку асистентите се заинтересирани за подлабински преглед, базата нуди линкови до сите анализи кои водат до веб-страниците на издавачите.³

² Ресурсен центар ПВР во Сенка. Институт за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје и Центар за економски анализи. Достапно на <<https://pvr.mk/>

³ База на препораки за борба против корупција. Институт за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје. Достапно на <https://idscs.org.mk/mk/2020/06/17/база-на-публикации-со-препораки-за-бор/>

СЕСИЈА 4:

Алатки за сумирање извештаи од институции

Клучен дел од работата на пратениците е да вршат ефикасен и ефективен надзор врз работата на институциите. Обемот на информации кои пристигнуваат до пратениците отежнуваат јасен увид врз работата на институциите. Структурата на извештаите од институциите не следат иста структура што оневозможува пратениците да добиваат утврден сет и квалитет на информации до пратениците од секоја институција.

На оваа сесија со учесниците се разговараат предизвиците во известувањето од страна на институциите. Потоа детално се презентира и се разговара околу Стандардизираниот примерок за годишен извештај за независни тела кои одговараат пред Собранието. Овој примерок е изработен од страна на Комисијата за политички систем и односи помеѓу заедниците, ОБСЕ мисијата во Скопје, Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје и 12 независни агенции и регулаторни тела кои имаат обврска да известуваат до Комисијата.⁴ Примерокот содржи однапред определен формат од 10 точки и претставува облик на годишен извештај кој независните и регулаторните институции имаат обврска годишно да го известуваат парламентот за својата работа. Покрај тоа што обезбедува определен сет информации кои мора да бидат содржани, истиот дава можност и за споредба помеѓу различни институции што може дополнително да ја олесни работата на асистентите при подготовка на извештаите за пратениците. Доколку институциите користат различен формат, асистентите можат да ги сумираат извештаите во овој примерок што потоа би им служело при изработката на меморандуми за политики и останати кратки форми за известување.

⁴ Промовиран стандардизиран примерок за годишен извештај за независни тела кои одговараат пред Собранието. Институт за демократија „СоциетасЦивилис“ – Скопје, 2 март 2018. Достапно на <<https://idscs.org.mk/mk/2018/03/02/промовиран-стандардизиран-урнек-за-г/>>

СЕСИИ 5 и 6:

Пишување и застапување кај одлучувачи

Поради обемот на информации сесијата се дели на два дела. Оваа сесија е клучна за целата обука и има цел трансформирање на информациите во краток структуриран формат кој би бил прифатлив за пратениците.

На почетокот важно е да се разбере какви формати на известување користат асистентите кога работат со пратениците и да се дискутираат нивните предности и потенцијални недостатоци.

Останатиот дел од сесиите треба да опфати практични техники за пишување кратки форми и застапување кај донесувачи на одлуки:

- Идентификување публика;
- Ниво на апстракција;
- Разлики во форматите (студија наспроти кратка студија на политики – policy brief) и разлики во комплексност на користениот јазик;
- Меморандум наспроти бриф;
- Конструкција на аргумент;
- Структурирање текст;
- Структура на пасус;
- Јасност на пишување;

По завршувањето на овој дел од сесијата, учесниците се делат по групи и се задолжуваат да изберат тема која сакаат да ја истражуваат и истражувачките наоди да ги пресликаат во меморандум на политика од една страница. Учесниците работат до крајот на сесијата, а презентациите се прават на следната сесија.

ДЕН 3

СЕСИЈА 7:

Презентација

Во оваа сесија, учесниците ги претставуваат изработените документи пред останатите учесници. По презентацијата учесниците, а потоа и обучувачите даваат коментари за структурата на текстот, начинот на кој е опфатена темата и јасноста на застапувачките пораки. Важно е во овој дел да се избегнат тематски расправи, а фокусот да биде на структурата.

По презентациите, обучувачите ги прашуваат учесниците за нивните искуства во директна работа со пратениците при ограничено време да ги соопштат своите аргументи. Со цел вежбање на структура и приоритизација на аргументи, учесниците преминуваат кон симулација на средба со пратеник во лифт, каде што на располагање имаат само 30 секунди да ги пренесат своите пораки. Врз основа на изработените меморандуми, сите учесници треба да подготват говор од 30 секунди, а потоа следат коментари од останатите учесници и обучувачите.

СЕСИЈА 8:

Евалуација

Евалуацијата е важен елемент на секоја обука. Имајќи ја предвид специфичноста во која работат асистентите на пратениците, важно е тие да имаат можност да посочат како програмата на обуката да се подобри, но и да се прилагоди кон реалноста во која тие работат. Имајќи предвид дека обуката е наменета да се одржува во континуитет, познавањето кое парламентарните асистенти го имаат од нивниот дневен контакт со пратениците може значително да придонесе кон подобрување на секоја следна обука.

Се препорачуваат два типа евалуација. Интерактивна и анонимна евалуација.

Интерактивна евалуација

Директната евалуација е важно да се одвива во слободен и понеформален формат за учесниците да бидат слободни да ги споделат своите ставови. Обучувачите е важно да напоменат дека евалуацијата се прави со цел подобрување на следните обуки и да ги охрабрат учесниците да зборуваат слободно и да дадат конструктивни забелешки за програмските и логистичките аспекти од обуката. Идеално дискусијата треба да се одвива слободно, но обучувачите е важно да осигураат дека дискусијата ќе ги покрие следниве прашања:

- Програмскиот опфат на обуката;
- Стекнати вештини;
- Нивото на интерактивна дискусија;
- Сорботка со останатите учесници;⁵
- Практичната релевантност на обуката (со примери од нивната работа);
- Обучувачите и методологијата на работа;
- Интензитетот;
- Логистички аспекти како услови и материјали за работа, сместување, транспорт.

За подобар тек на дискусијата, важно е обучувачот кој ќе ја фасилитира дискусијата да не пишува белешки, туку целосно да се посвети на дискусијата. Белешките може да бидат преземени од втор член на тимот.

Анонимна евалуација

По завршувањето на настанот, обучувачите треба да споделат форма за анонимна евалуација на обуката која ќе ги содржи истите аспекти од директната евалуација. Евалуацијата може да се подели во писмена или преку една од онлајн платформите (Google Forms, Lime Survey, SurveyMonkey). Доколку постои можност, онлајн платформите се препорачлива форма во однос на хартиените форми бидејќи овозможуваат полесна обработка на податоците, како и можност евалуацијата да биде потполнета по завршувањето на обуката.

⁵ Овој дел е особено важен имајќи предвид дека учесниците често доаѓаат од различни политички партии со спротивставени ставови.

По обуката

Веднаш по обуката, обучувачите треба да ги споделат со учесниците сите материјали според кои се работело. Тоа ќе овозможи заинтересираните учесници повторно да се навратат на некои од материјалите, како и да ги искористат во нивната работа и идеално да им ги презентираат на пратениците.

ЗА ПРОЕКТОТ

Прирачникот е изработен во рамките на проектот „Антикорупциски разговори во Парламентот“. Проектот е насочен кон зајакнување на надзорната улога на пратениците во областа на борбата против корупцијата. Проектот е финансиран од Националната фондација за демократија од САД.

АНЕКС:

предлог-АГЕНДА

Ден 1	
	СЕСИЈА 1 Вовед во борба против корупција
13:30 -	Очекувања на учесниците
14:30	Теоретски преглед и практични импликации на борбата против корупцијата
14:30 -	Пауза
14:45 -	
14:45 -	СЕСИЈА 2 Нивоа на анализа на корупцијата
16:00	

Ден 2	
	СЕСИЈА 3 Како до информирани пратеници
10:00 -	Преглед на извештаи од граѓанските организации
11:00	Добри практики за известување
11:00 -	Пауза
11:15	
11:15 -	СЕСИЈА 4 Алатки за сумирање извештаи
12:15	Меморандуми за политики
	Кратки документи за јавни политики

12:15 - 13:30	Ручек
13:30 - 14:30	СЕСИЈА 5 Изработка на меморандуми за политики (дел 1) Подготовка на меморандум за политика за пратеници (Работа во групи)
14:30 - 14:45	Пауза
14:45 - 16:00	СЕСИЈА 6 Изработка на меморандуми за политики (дел 2) Подготовка на меморандум за политика за пратеници (Работа во групи)

Ден 3	
08:00 - 10:00	Појадок
10:00 - 11:00	СЕСИЈА 7 ПРЕЗЕНТАЦИЈА Презентација на нацрт-меморандуми за политики Коментари од учесниците и тренерите
11:00 - 11:15	Пауза
10:00 - 11:00	СЕСИЈА 8 ЗАВРШНА СЕСИЈА Следни чекори Евалуација

ИНФОРМАЦИИ ЗА ИДСЦС

ИДСЦС е тинк тенк организација која го истражува развојот на доброто управување, владеењето на правото и европските интеграции на Северна Македонија. ИДСЦС има мисија да ја помогне граѓанската вклученост во носењето на одлуки и да ја зајакне партиципативната политичка култура. Преку зајакнување на слободарските вредности, ИДСЦС придонесува на соживот помеѓу различностите.

Контакт податоци за ИДСЦС

-
Адреса: ул. Мирослав Крлежа
бр. 52/1 /2, 1000 Скопје
Тел. бр./ факс: +389 2 3094 760 ,
електронска пошта: contact@idscs.org.mk

ИНФОРМАЦИИ ЗА АВТОРИТЕ

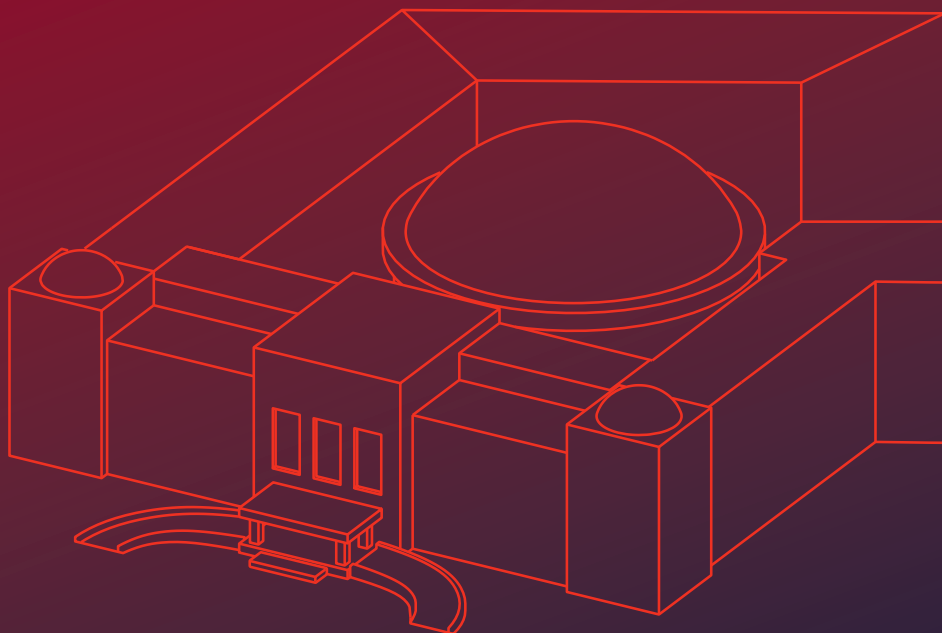
Марко Панковски е постар истражувач во Центарот за добро управување при Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје и Rethink.CEE Fellow во German Marshall Fund of the United States.

Миша Поповиќ е постар истражувач и програмски координатор на Центарот за добро управување при ИДСЦС. Член е на Одборот на Платформата на граѓански организации за борба против корупцијата.

ЛИНК

Ова издание е електронски достапно на:

[https://idscs.org.mk/mk/portfolio/
прирачник-за-обучувачи-информирани/](https://idscs.org.mk/mk/portfolio/прирачник-за-обучувачи-информирани/)

„ИНФОРМИРАНИ ПРАТЕНИЦИ - ОТЧЕТНИ ИНСТИТУЦИИ“
зајакнување на капацитетите на Собранието во борбата против корупцијата